

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

§. 2. De dubio seu quæstione practicè vniuersali, quæ est inter diuersas
Dd. opinionum probabiles.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

& perplexitatem, quâ intellectus vtrumque iudicat peccatum, & eo errore se expedire nequit.

§. II.

De Dubio seu questione practicè vniuersali, quæ est inter diuersas Doctorum opiniones probabiles.

Not. 1. Qui vni parti quæstionis opinativè assentit, potest alteram nihilominus probabilem iudicare, sed non veram asserere. Non veram dico, quia impossibile est, vt intellectus duabus propositionibus contradicentibus directè assentiatur, sive vtramque veram iudicet: sed hoc ipso, quod vni debiliter assentitur, & veram iudicat, eius contradicenti dissentit, falsamque iudicat, cum tamen consistere potest, vt eandem probabilem censeat. Sic Doctores frequenter sententiam aliquam adductis rationibus falsitatis arguunt, quam tamen probabilem esse fatentur. Cæterum cui vna pars quæstionis vel per rationem evidens, vel per fidem certa apparet, ei pars opposita nullo modo probabilis videri potest. 9.

Not. 2. Licet omnis pars quæstionis, si probabilis sit, opinativum assensum gignere possit, tam absolute id non potest in omni intellectu. Si enim tibi pars opposita quæstionis probabilior videatur, seu maiora rationum monumenta in illam partem perspicias; licet assensum omnem cohibere tunc possis, tamen ex hypothesi, quod alteri parti assentiri velis, necesse est, vt probabiliori assentiaris, alteri autem minus probabili tunc assentiri non potes. Si enim minus probabili assentiaris, seu veram iudices, hoc

A 5 ipso

ipso oppositam falsam æstimas, quod fieri non potest, dum ea tibi probabilior apparet, propterea quod intellectus iudicativus secundum specificationem non omnino liber sit, sed à rationibus seu motibus obiecti determinetur. Nec resp. Quod propositio vna ratione falsa, altera vera sit, cum veritas & falsitas intra Contradictorios terminos versantes, latitudinem non habent.

NB. Hoc axioma habet hunc sensum (propositio hæc verior, id est, verisimilior est, quàm eius opposita.
 9 Not. 3. Probabilis sententia, quæ certitudinem non habens, tamen vel gravi autoritate, vel non modici momenti ratione nititur.

Gravis autoritas est etiam vnus viri docti & probi; qui tamen talem doctrinam non temere, sed post perspecta rationum pondera, quæ in oppositum affertur possunt, amplexus est. 9.

7 Assert. 1. Ex duabus probabilibus contradicentibus opinionibus, quæ versantur circa actionem humanam, an ea sit licita nec ne, quisque in praxi, sive operatione sequi potest, quam velit, & si ipsi operanti altera speculativè minus probabilis videatur. Prob. Opinionem, quæ non est aliena à recta ratione, potest quis prudenter sequi, atqui probabilis opinio, quia nititur gravi autoritate non est aliena à recta ratione, Ergo. Speculativè magis probab. opinio nihil facit ad rem, quia cum sit incerta & fortasse falsa, non potest esse regula operationis.

Assert. 2. Ex duabus probabilibus opinionibus minus probabilis minus tuta potest sequi, prob. In moralibus operationibus, non est necesse sequi quod optimum est: sed sufficit sequi quod bonum ac tutum. At quod opinio probabilis tradit, id bonum actu-

ne tutum est. Ergo Probatur maior (cum minor certa ex dictis) tum quia alioquin consilium non differret à præcepto, tum quia nimis gravis obligatio incumberet homini operanti, si sc. quisquã examinare deberet, vtra duarũ propositionũ probabilior esset.

Sed objicies, quod *in dubiis tutior via eligenda* juxta 8 c. iuvenis de sponsalib. & c. si quis autem di. 7. de pœnit. Tene certum & dimitte incertum. Resp. Regulam illam potius cõsilium, quam præceptũ continere. Secũdo id locũ habet in dubio practicẽ practico, vbi nisi sequar tutiorẽ partẽ, cõmitto me periculo peccati, quod non habet locũ in dubio abstracto.

Nota. Ad hanc assertionem pertinet reg. 31. in 6. Qui certus est, certiorari non debet.

N.B. Certitudinem Conscientiæ non esse speculativam ex principijs intrinsicis rei petitam: sed esse practicã, ex practicis & rei extrinsecis principijs desumptã. V.C. Sententię Doctorũ pbabiliter doceti aliquid esse licitũ agere, possũ me in praxi cõformare.

Coroll. 1. Doctor alteri consulenti consilium dare potest nõ solum ex propriã, sed etiam ex oppositã probabili aliorũ sententiã, si hæc illi favorabilior sit. 9

Coroll. 2. Si pœnitens in praxi bona fide sequatur 10 sententiam tutã & probabilem, Confessarius verò eandem speculativè improbabilem censeat, tenetur tamen absolvere, quia Confessarius non potest negare absolutionẽ bene disposito, & nullum peccati obicem ponenti. Nec obstat si dicas Confessariũ esse superiorẽ pœnitẽtis, nõ enim est superior simpliciter neq; ius habet præcipiendi in omnib., sed solũ in ordine ad peccata, q̄ ad tribunal pœnitentię adferũtur. 12.

Coroll. 3. Superiori præcipienti secundum opi- 11
nionem probabilem, subditus tenetur obedire etiã
contra

contra propriam magis tutam & probabilem. Si enim subditus aliquid licite agere potest, praecipiente superiori, etiam debet.

12 *Deinde*, In dubio inter superiorē & subditū praesumptio est pro superiore, arg. c. quid culpatur. 23. q. 1.

Et licet subditus dubitet, utrum superior iuste praecipiat, tamē tenetur obedire, nisi grave damnum timeatur. 12.

§. III.

De Dubio iuris mere speculativo.

13 **R**egula illa, quod liceat quamvis probabilem sententiam sequi, accommodanda non est ad quaestiones mere speculativas, qualis est de valore baptismi, V. C. si ministretur in materia, vel forma dubia & incerta, nam licet in scholis probabiliter doceatur, tamen cum sit mere speculativa, nihil dicat de operando, Et in sententia dubia periculum est, ne invalide sacramentum administretur, cum magna irreverentia.

Excipitur tamen casus necessitatis, in quo recte administratur sacramentum, perfertim unum ex necessariis, cum dubio valoris saltem sub conditione. Ita enim v. c. proles baptizatur, exerta ex utero solā manu, si periculum in mora sit, cum enim ratio dicat, ex duobus incommodis minus eligendum, in tali casu cessat periculum irreverentiae formalis. 13.

14 Non tamen requiritur in quaestionibus de valore Sacramenti exacta certitudo, sed sufficit magna probabilitas, quomodo aiunt *Doctores* ~~esse~~ sacramentum poenitentiae accipere, cum sola attritione etiam cognita, conformando se probalissima senten-